

Turun kaupungin tapahtuma- ja poikkeustilanneopastamisen käsikirja

Tapahtuma- ja poikkeustilanneopastamisen käsikirja

Käsikirja on tarkoitettu tahoille, jotka suunnittelevat ja toteuttavat tapahtumia Turussa. Erityisesti se on tarkoitettu tilanteisiin, jossa kaupunkitilassa tarvitaan väliaikaisen opastamisen tehostamista. Tällaisia tilanteita ovat mm. tapahtumien ja muiden poikkeustilanteiden aiheuttamat muutokset liikennejärjestelyissä.

Käsikirja esittelee kaupunkiympäristössä tehtävää väliaikaista tapahtuma- ja poikkeustilanneopastamista pähkinänkuoressa. Julkaisu vastaa mm. kysymyksiin; Mitä tulee ottaa huomioon tapahtuman opastamista suunnitellessa? Millaiset ovat yhteistyötahojen rooliajot ja vastuut? Millaisia väliaikaiset opasteet ovat?

Tapahtuma- ja poikkeustilanteiden opastamista tehdään kokonaisvaltaisella otteella niin, että kävijät huomioidaan yli toimijoiden ja roolijakojen. Opasteet ja kulkeamiseen liittyvä informaatio jää kaupungissa kulkijalle lopulta mieleen yhtenä kokonaisuutena ja siksi on tärkeää, että tapahtumaa järjestävät sidosryhmät tekevät tiivistä yhteistyötä. Kun kokonaisuus on järjestävällä taholla hallussa, voidaan löytämisestä ja kaupungissa liikkumisesta tehdä mutkaton kokemus.

Osana käsikirjan tuottamista puitesopimustoimittaja Design Studio Muotohiomo tuotti yhdessä Turun kaupungin sekä tapahtumajärjestäjä Full Steamin kanssa tapahtumaopastamisen pilotin kesällä 2022. Pilotti toteutettiin Knotfest Finland -tapahtuman yhteydessä, jossa samalla lanseerattiin Artukaisten kenttä uudeksi tapahtuma-alueeksi. Pilotin yhteenveto ja siinä tuotetut aineistot ovat nähtävissä Turun kaupungin aineistopankissa.

Pilotti toteutettiin palvelumuotoilua hyödyntämällä ja festivaalin kävijöitä osallistettiin, haastateltiin ja heidän käyttäytymistään reiteillä havainnoitiin.

Lisää materiaalia ja tietoa kesän 2022 pilotista löydät Turun kaupungin aineistopankista sekä projektin omistajalta Riikka Niemelältä / Opastamisen kehittäminen riikka.niemela@turku.fi

"Hei tuolla on taas viitta!"

"Ah, hyvä että ollaan vielä oikealla reitillä. Lukeekohan siinä että paljonko on vielä matkaa tapahtuma-alueelle?"

Sisällys

1. Mikä? Miksi? Kenelle?

- Informaatiopolkujen esimerkit
- Käyttäjäprofiileja
- Tapahtumaopastamisen pilotti

2. Tapahtuma- ja poikkeusopastamisen ABC

- Mitä ottaa huomioon?
- Toistuvat perusratkaisut
- Kaksi opastemallia
- Lisäpalveluna PDF
- Asennus ja opastetut reitit
- Erilaiset opastamisen tarpeet
- Esteettömyys
- Liikennesuunnittelun näkökulma

3. Roolit ja tuotantoketju

4. Budjetti ja resurssit

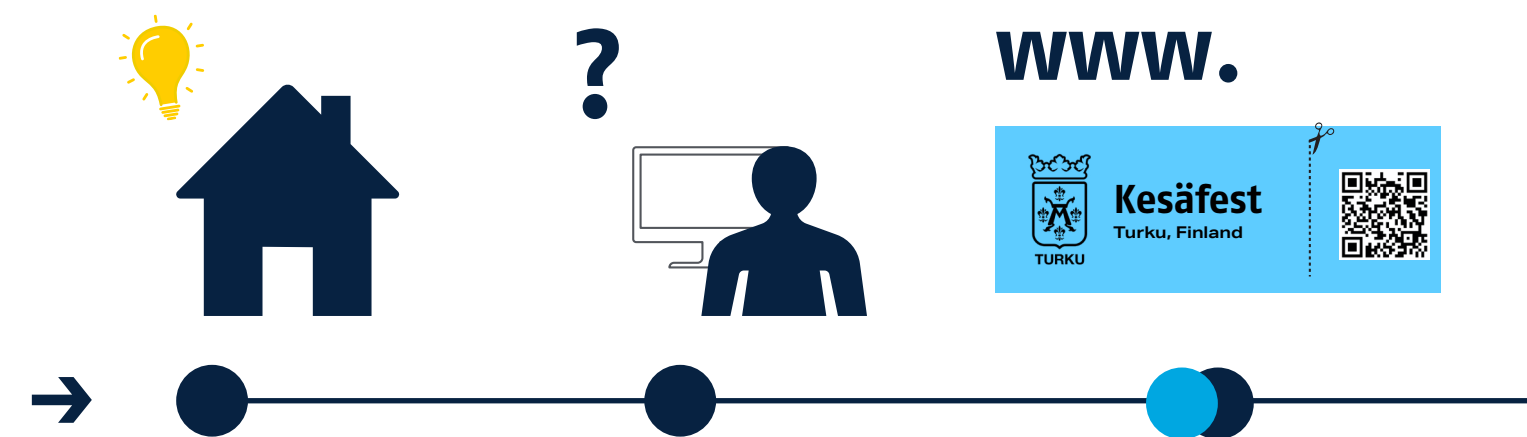
5. Yhteistyökumppanit ja aineistot

Väliaikainen opastaminen parantaa

- turvallisuutta, kun ihmiset liikkuvat oikeilla reiteillä.
- matkailu- ja tapahtumakaupungin brändiä.
- siisteyttä, koska päällekkäinen opastaminen ja mainonta vähenee.
- tehokkuutta, koska reittejä ja opastemalleja voidaan toistaa.
- kävijän mahdollisuutta keskittyä olennaiseen.
- mahdollisuutta käyttää aikaa kaupungilla asiointiin.

Tapahtumakävijän informaatiopolun esimerkki

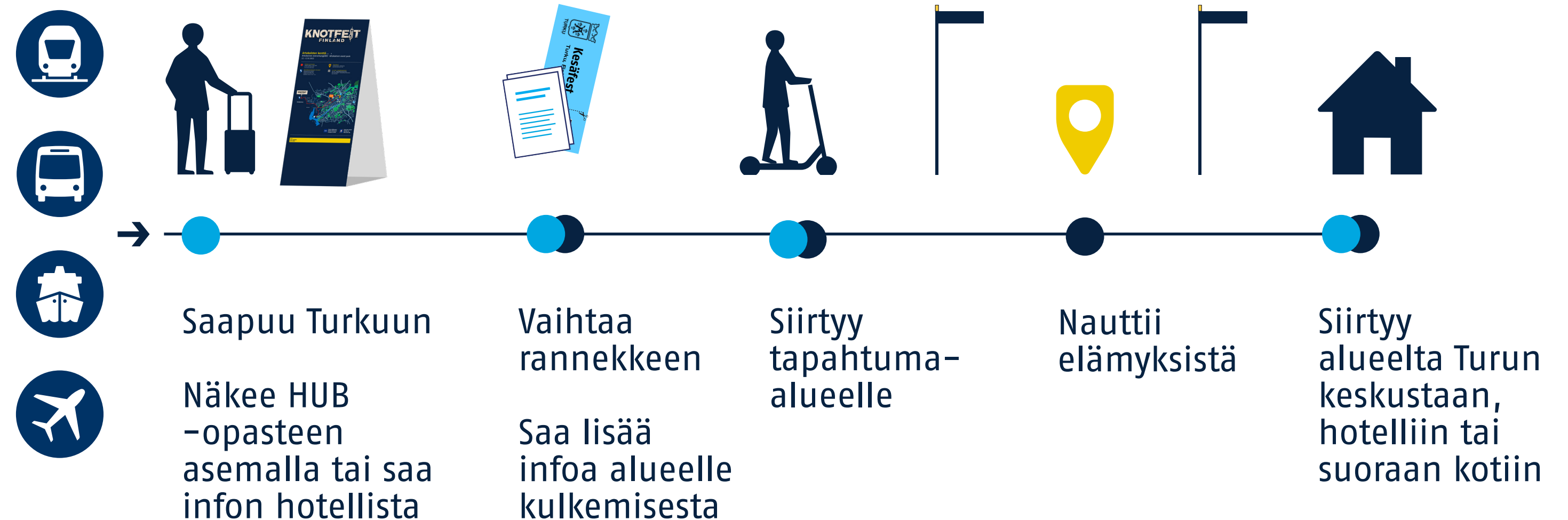
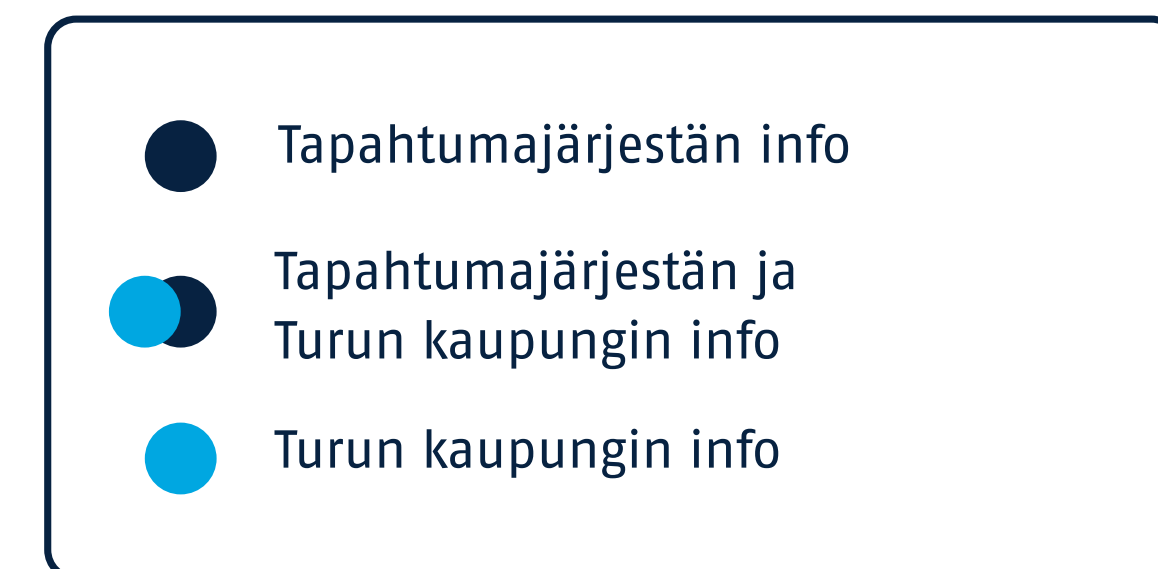
Informaatiopolku havainnollistaa, missä kaikissa palvelun vaiheissa tapahtumaan osallistuva tarvitsee yhtenäistä tietoa ja opastusta. Kävijälle tieto näyttyy samana, vaikka informaation tuottaa eri tahot.

Kiinnostuu tapahtumasta

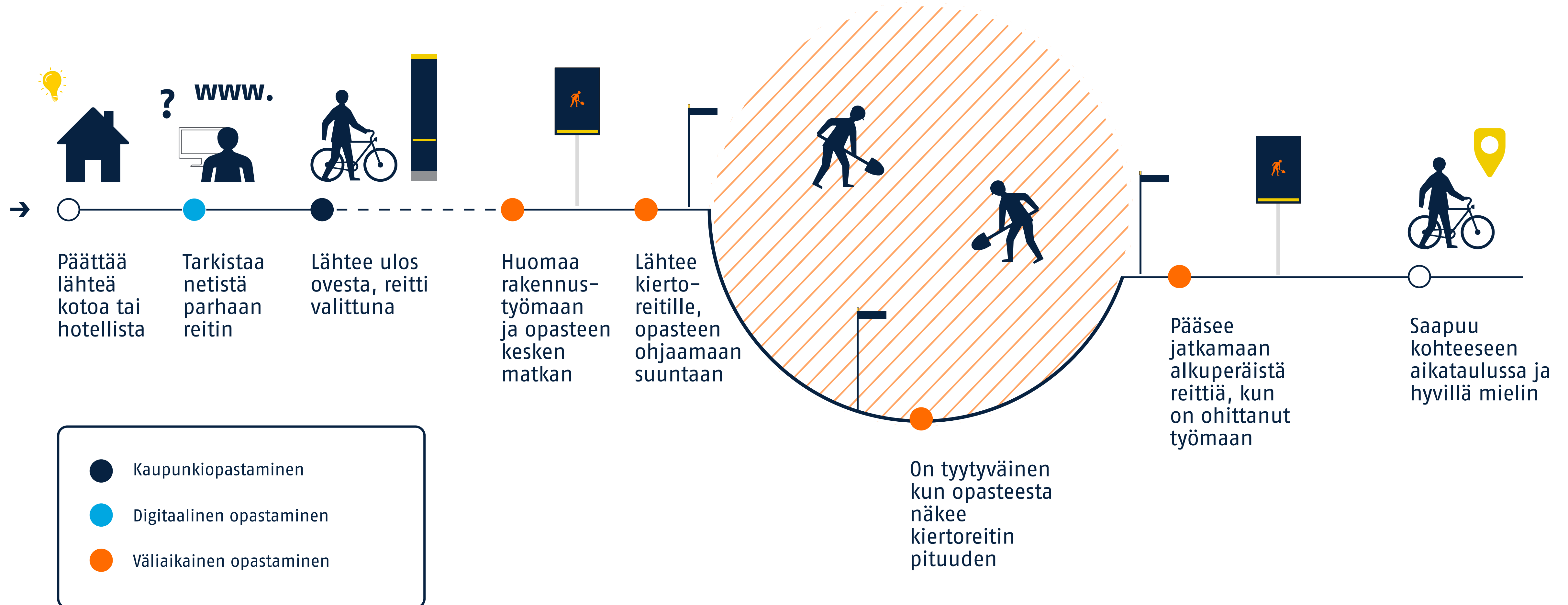
Tarkistaa mikä kaupunki ja missä päin Turkuu

Ostaa liput ja saa ensimmäisen infon

Poikkeustilanteen informaatiopolun esimerkki

Informaatiopolku havainnollistaa, missä kaikissa reitin vaiheissa kaupungissa kulkija tarvitsee selkeää informaatiota. Poikkeusjärjestelyiden informaatio on hyvä löytyä mahdollisimman samana niin Turun kaupungin virallisilta nettisivuilta kuin kaupunkiympäristöstä.

Käyttäjäprofileja

Opastamista tehdään kaupungissa kulkijoille sekä erilaisille tapahtumakävijöille. Kaupunkiympäristöön asennetuissa opasteissa on informaatiota mahdollisista muuttuvista kulkureiteistä sekä ylipäättään siitä, mitä kaupungissa tapahtuu.

Tapahtumaan osallistuva, hotellissa yöpyvä ulkopaikkakuntalainen

Saapuu Turkuun junalla. Turku on kaupunkina kävijälle aika vieras, käyttää Googlen karttapalvelua jo junassa. Saapuessaan päärautatieasemalle lähtee suoraan hotellia kohti.

Saa vastaanotosta tulostetun infon tapahtumasta, johon on osallistumassa. Info yllättää kävijän positiivisesti.

Vastaanottaa varaamansa huoneen ja vie matkatavarat sinne. Nopeasti saapumisen jälkeen matkailija tapaa muun seurueen ravintolassa, jonka jälkeen ottaa taksin tapahtuma-alueelle.

Hallussa on VIP-lippu tapahtumaan, koska kävijä ei halua jonottaa, eikä viihdy tungoksessa.

Palaa yöllä tapahtumasta taksilla ja jatkaa iltaa hotellin yökerhossa.

Päiväretkellä oleva tapahtumavieras naapurikunnasta

Saapuu Turkuun linja-autolla. Huomaa asemalla HUB-opasteen ja varmistaa siitä, millä paikallisbussilla pääsee suoraan tapahtuma-alueelle.

Ostaa lähikaupasta eväitä ja juomaa kesäisen helteiselle matkalle.

Päättää lähteä kävelemään kohti tapahtuma-aluetta ja suunnittelee hyppäävänsä matkan varrelta tapahtumabussiin, Fölin reitille 100.

Ohi kulkevat bussit ovat täysiä, eikä kyytiin mahdukaan. On tyytyväinen reitillä oleviin opasteisiin, sillä puhelimesta on akku vähissä. Olisi kuitenkin toivonut että viitoissa kerrotaisiin kuinka pitkä matka on jäljellä.

Yöllä ottaa sähköpotkulaudan paluumatkalle ystäviensä kanssa.

Keski-Euroopasta saapunut turisti, joka pärjää englannilla

Tulee Turkuun lentokoneella ja ottaa paikallisbussin nro. 1 kohti keskustan hotellia. Lähtee heti tutustumaan kaupungin keskustaan ja nauttii ajastaan jokirannassa.

Huomaa jokirannassa kaupunkiopasteet ja lähtee sähköpotkulaudalla kohti Fölin kaupunkilauttaa, mutta reitti keskeytyy rakennustyömaan vuoksi. Kävijä tunnistaa luotettavan oloiset väliaikaiset opasteet jo näkemistään kaupunkiopasteista ja huomaa niiden ohjaavan kiertoreitille.

Vaihtoehtoinen reitti tuntuu turvalliselta, sillä tutut opasteet ohjaavat kulkijaa sopivan tiheästi. Suomi ja Turku vaikuttavat ottavan kaupungilla kulkijat ystävällisesti huomioon, joka ilahduttaa vierailijaa. Selkeästä jopa englanninkielelläkin olleesta opastamisesta hän kertoo kyllä kotona tutuilleen.

Liikuntaesteinen turkulainen, joka kulkee kaupungilla sähköavusteisella pyörätuolilla.

Turussa vasta muutaman vuoden asunut, naapurikunnasta muuttanut nuori aikuinen. Ostosreissu kohti keskustaa saa yllättävän käänteän, kun keskelle kävelytietä on avattu valtava reikä vesiputkien korjausta varten.

Aluetta rajaavaan aitaan on kiinnitetty opaste, jonka onneksi huomaa jo kauempaa. Tarkempaa lukemista varten on kuitenkin päästävä oppaan lähelle, jotta kartasta ja teksteistä saa selvää. Lähempi tarkastelu osoittaa, että opasteessa on neuvottu esteetön kiertoreitti viereisen korttelin kautta.

Pyörätuolilla liikkuvaa harmittaa ainoastaan se, että opasteesta ei selviä kuinka kauan kiertoreitti on käytössä. Kotona hän aikoo tarkistaa Turun kaupungin nettisivuilta, löytyykö pienemmästä, mutta hänen arkeensa isosti vaikuttavasta korjaustyöstä lisää tietoa.

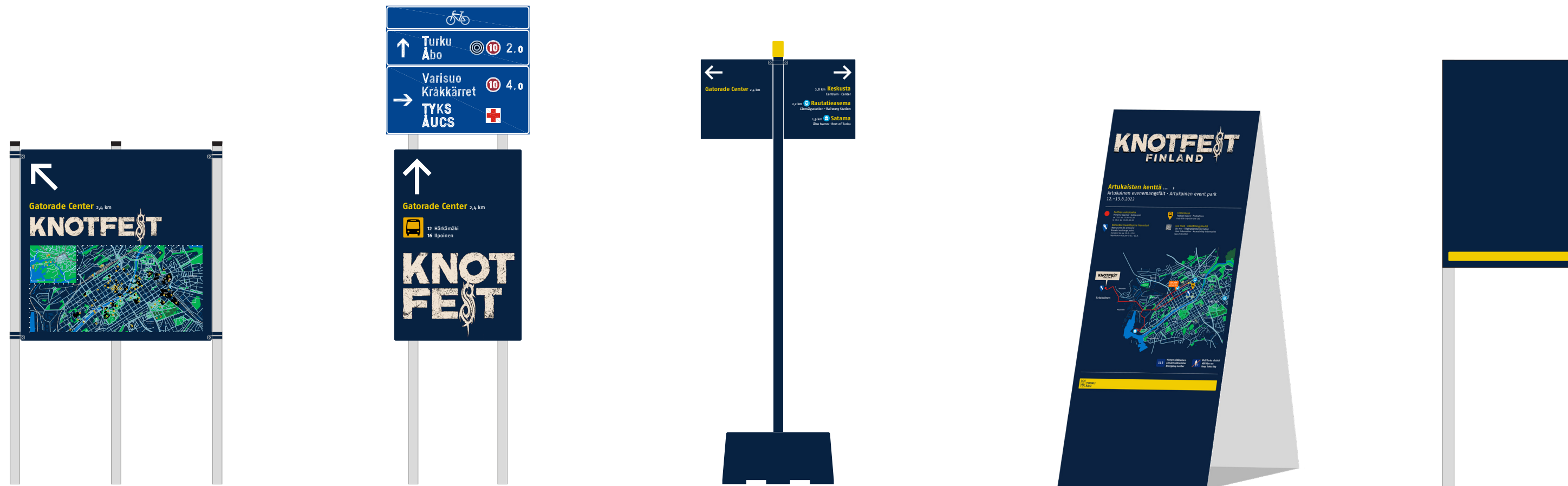
Tapahtuma-aluetta karttava turkulainen koiranomistaja

Turkulainen koiranulkoiluttaja tuntee lähialueensa reitit hyvin ulkomuistista. Hän näkee tutulla reitillä tapahtumapasteen viitan torstai-iltana. Opasteesta hän päättelee, että viikonlopun aikana lähialueella tulee olemaan paljon ihmisiä juhlatunnelmissa.

Alueella on myös tietyö, jonka takia toinen reitti ei ole käytössä. Poikkeusreitin opastukseen hän on tutustunut jo aiemmin. Vaikka koiranulkoiluttajaa närkästyttää, että tutut polut ja kulkeureitit ovat poikkeuksellisesti pois käytöstä on hän tyytyväinen, että oma kaupunki tiedottaa reittivaihtoehtoista näin hyvin.

Tapahtumaopastamisen pilotti 2022

Alla vuoden 2022 Knotfestin tapahtumaopastamisen pilotin opastesuunnitelmat. Suunnitelmat muuttivat muotoaan prosessin aikana, tiedon lisääntyessä ja budjetin tarkentuessa. Pilotissa tuotettiin tapahtumaa varten HUB -opasteita 5 kpl ja viittoja 40 kpl.

Ensimmäinen luonnos opasteista

Aluksi ajatuksena oli hyödyntää pyöräreittien viittoja sekä tehdä kolmitahoiset HUB-opasteet, myös betoniporsaiden hyödyntämisestä asennuksessa harkittiin. Prosessin aikana selvisi kuitenkin, että opasteet ovat liian kalliit ja raskaat asentaa.

Toinen luonnos opasteista

Opasteiden rakenne rupesi hahmottumaan yksinkertaisempaan muotoon.

Kiinnityssysteemien suunnittelua tarkennettiin yhdessä tuotantoaineistojen toimittajan kanssa.

Kootut opasteet käytössä

HUB -opasteen jäykistää kolmiomallinen rakenne ja jalustaan asennettu betoni-laatta ja puutuki.

Yksijalkainen opaste on helpompi asentaa kuin useammalla jalalla seisova opaste ja sen sijoittumiseen reitille löytyy näin enemmän vaihtoehtoja.

Tapahtumaopastamisen ABC

Ohje opasteiden suunnitteluun ja tilaukseen

Mitä ottaa huomioon?

- **Tapahtuman asiakasprofiilit ja -määrät**
 - Tapahtuman ominaispiirteet ja kävijöiden toimintatavat.
- **Ymmärrys mitä reittejä alueelle tullaan?**
 - Googlen karttapalvelun ja kaupungin opastettujen pyöräreittien yhteensovittaminen.
- **Fölin tapahtumabussin reitti ja aikataulu**
- **Yhteiskäyttö sähköpotkulaudat ja kaupunkipyörät**
 - Pysäköinnin järjestäminen.
 - Toimintasäteen mahdollinen muuttaminen tapahtuman ajaksi.
- **Luvat maa-alueiden haltijoilta**
 - Turun kaupunki, väylävirasto, VR, Ely-keskus yms.

Muistilista sisältötarpeesta tapahtumajärjestäjälle

1. Opasteet tehdään kaupunki-opastamisen visuaalisella ilmeellä, mutta tapahtuman tunnus voidaan yhdistää kokonaisuuteen
2. Logot tarvitaan vektoritiedostoina tai tarpeeksi suurella resoluutiolla
3. Opasteet tehdään kolmella kielellä; kaikki tiedot tarvitaan suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi

Opasteisiin merkitään vähintään:

- Tärkeimmät reitit
- Tärkeimmät saapumispaikat (HUB)
- Mahdolliset rannekkeenvaihtopisteet tai muut infopisteet
- Tapahtumabussin pysäkit
- Tieto mistä tapahtuma-alueen esteettömyystiedot löytyvät
- Verkko-osoite tapahtuman nettisivuille sekä QR-koodi

Poikkeusopastamisen ABC

Ohje opasteiden suunnitteluun ja tilaukseen

Mitä ottaa huomioon?

- **Kaupunkilaisten eri tavat liikkua**
 - Poikkeustilanteen ominaispiirteet ja kaupunkilaisten toimintatavat.
- **Ristiriitaisen informaation mahdollisuus**
 - Googlen karttapalvelun ja kaupungin tarjoamien kiertoreittien yhteensovittaminen.
- **Yhteiskäyttö sähköpotkulaudat ja kaupunkipyörät**
 - Toimintasäteen muuttaminen tarpeen mukaan.
 - Pysäköinnin järjestäminen.
- **Luvat maa-alueiden haltijoilta**
 - Turun kaupunki, väylävirasto, VR, Ely-keskus yms.
- **Ilkivallan mahdollisuus pitkäaikaisesti pidettäviä opasteita kohtaan**
 - Nimetään vastuuhenkilö tai -taho, joka käy useasti tarkistamassa opasteiden tilanteen. Tarpeen vaatiessa teettää uudet vaurioituneiden tilalle tai tilaa huoltotoimenpiteet.

Muistilista sisällöistä

1. Opasteet tehdään kaupunki-opastamisen visuaalisella ilmeellä, mutta poikkeustilanteesta vastaavan toimijan tunnus voidaan yhdistää kokonaisuuteen
2. Logot tarvitaan vektoritiedostoina tai tarpeeksi suurella resoluutiolla
3. Opasteet tehdään kolmella kielellä; kaikki tiedot tarvitaan suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi

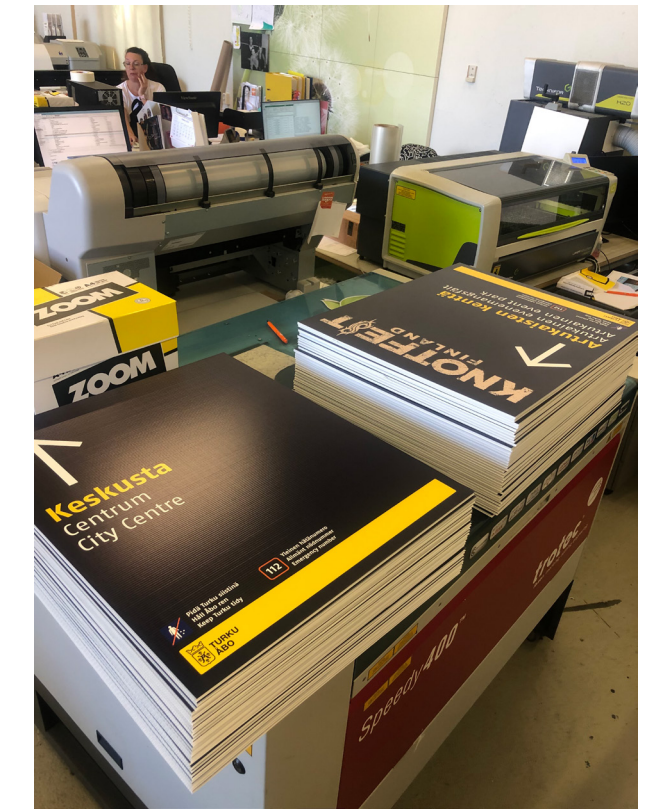
Opasteisiin merkitään vähintään:

- Tärkeimmät reitit ja kulkuväylät
- Tieto mistä tapahtuma-alueen esteettömyystiedot löytyvät
- Verkko-osoite nettisivuille sekä QR-koodi, mistä löytää lisätietoa poikkeustilanteen syystä
- Jos mahdollista, tieto kauanko poikkeustilanne ja korvaavat reitit ovat käytössä

Opasteiden toteutuksessa samat perusratkaisut toistuvat

- Isot tulostuspinnat ja vähän eri materiaaleja.
- Opasteet ovat kaksipuoleisia, joka vähentää opasteiden kappalemäärää ja asennusaikaa.
- Uusiokäyttöön kelpaavat materiaalit kierrätetään ohjeiden mukaisesti (esim. puiset jalat).
- Tulostuspinnat ovat polttokelpoista sekäjätettä.
- Viittaopasteen mitoitus on suunniteltu niin, ettei materiaalia mene hukkaan.
- HUB-opasteet perustuvat kolmiomalliseen solumuovirunkoon, jonka painona betonilaatta ja puu.
- Viitoihin lisätään metallinen aitajalusta, johon on kiinnitetty käsitlemätön 5x5 cm puurima.
- Viitat voidaan kiinnittää esim. lyhtypylväisiin, kun alueella ei ole pehmeää maata johon puuriman saisi pystyyn. Tällöin opasteen kiinnitys nippusiteillä tai säänkestävällä narulla lyhtypylvääseen.

- **Nopea asentaa**
- **Edullisuus**
- **Säänkestävyys**
- **Kaksipuoleisuus**
- **Kestävä kehitys**

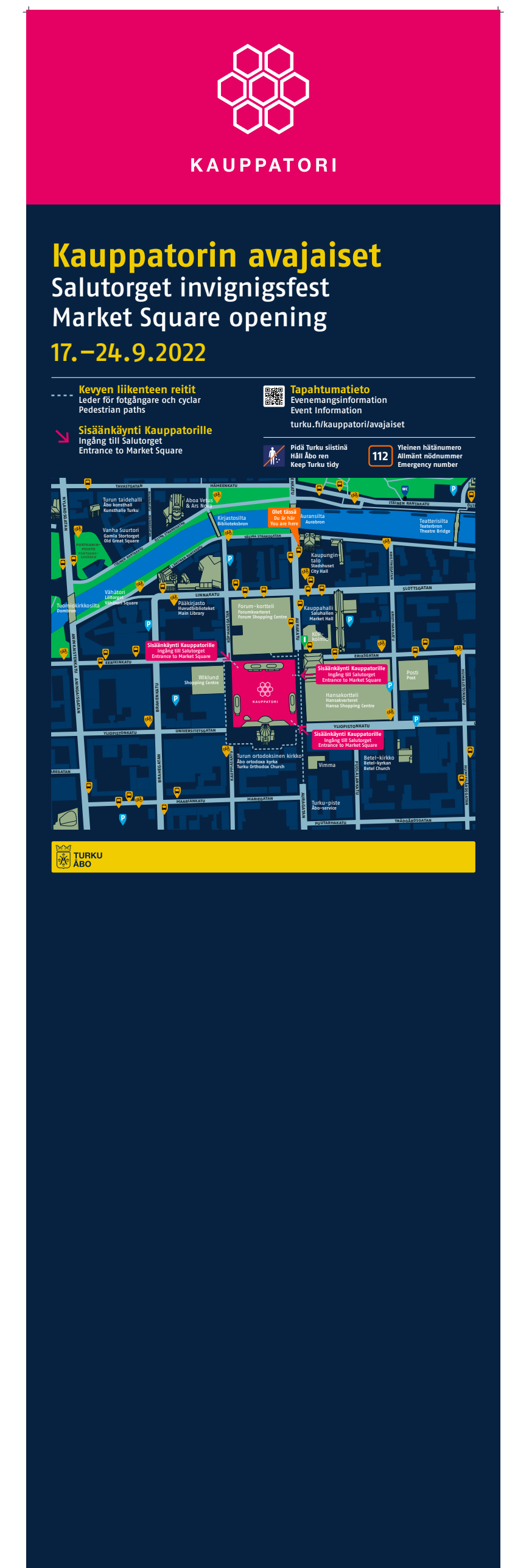
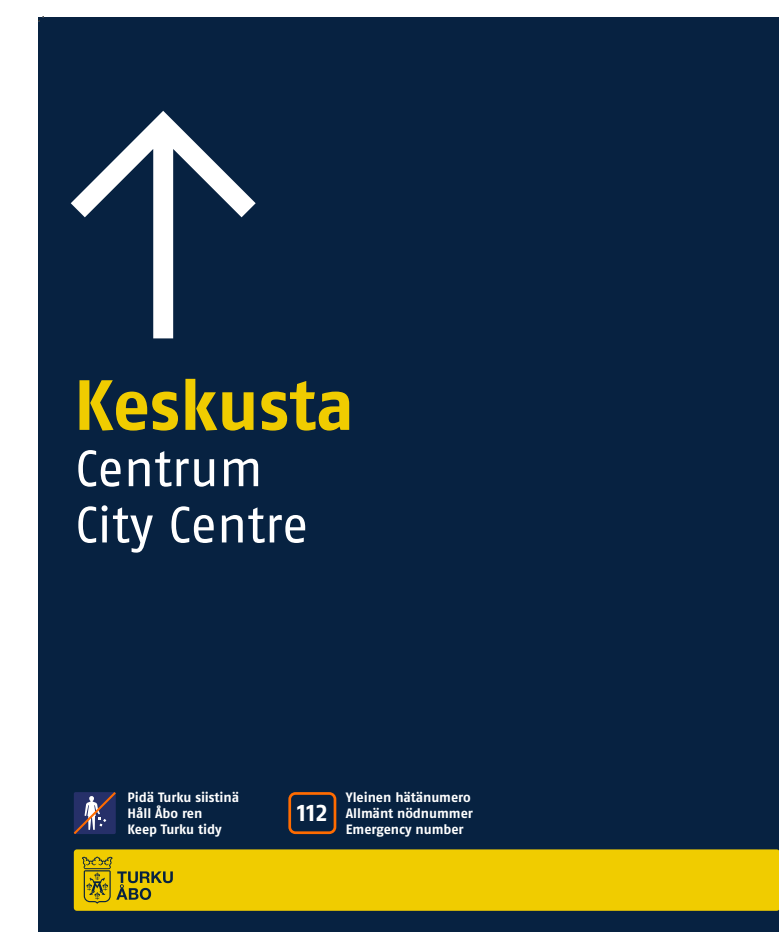
Opasteita on kahta eri mallia

HUB -opaste 600 x 1600 mm / 600 x 2000 mm

- HUB -opaste pysyy pystyssä ja paikallaan rakenteen alaosaan tulevan betonilaatan avulla.
- Näkyvyyttä voi lisätä korkeammalla versiolla. Parhaimmillaan silloin, kun asetetaan kohtaan, jossa liikkuu suuria ihmismääriä.
- Sisältää napakan perusinfon tapahtumasta tai poikkeustilanteesta.
- Opasteessa on Turun kartta, joka rajataan aina tarpeen mukaan niin, että informaatio kohdistuu opastettavaan alueeseen (esim. Kauppatori vrt. Keskusta-Artukaisten kenttä).
- Karttaan merkitään tärkeimmät reitit sekä tapahtuman tai poikkeustilanteen alue.
- Sama informaatio toistuu opasteen molemmilla puolilla.

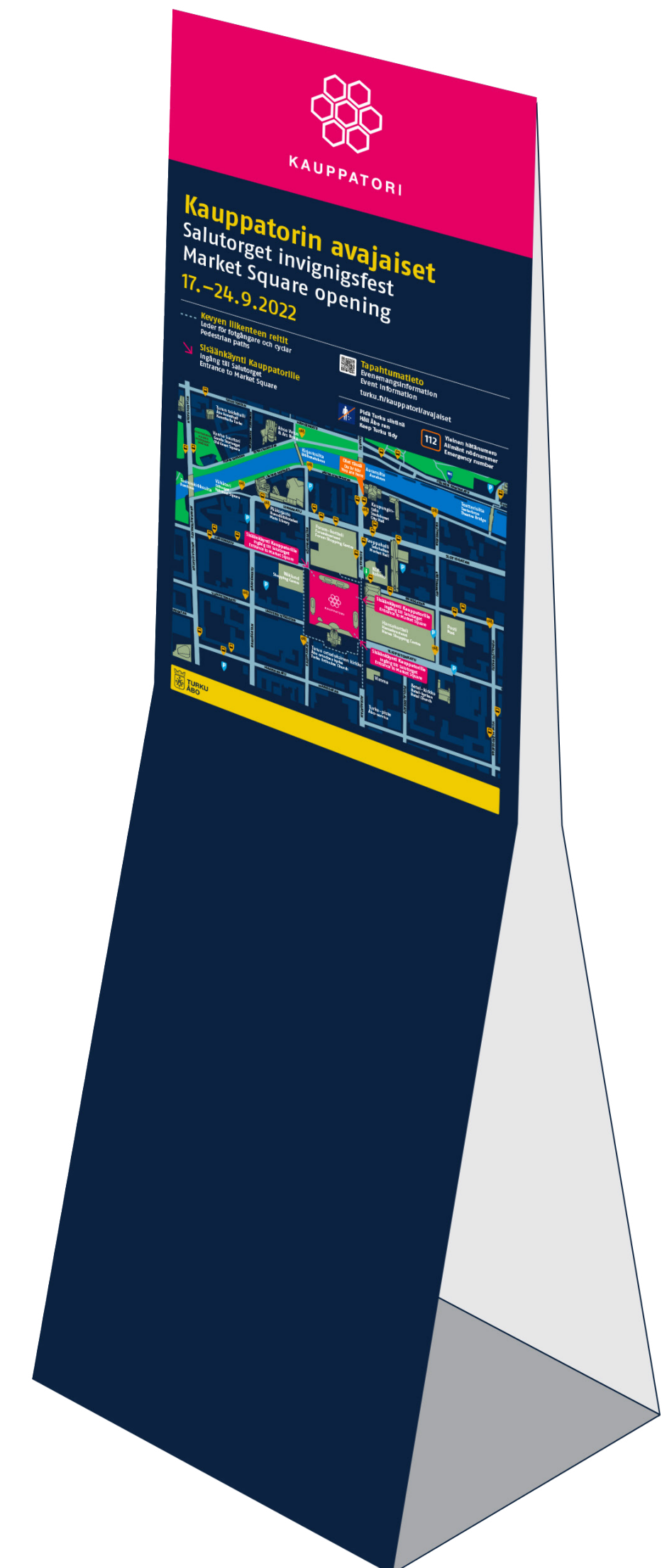
Viitta 600 x 900 mm

- Mitoitus suunniteltu niin, että materiaali menee mahdollisimman vähän hukkaan.
- Sisältää mahdollisimman yksinkertaisen viestin kulkemissuunnasta ja kohteesta.
- Tehdään mahdollisuuksien mukaan kaksipuoleisena.
- Kiinnitetään jalkaan ja asennetaan maahan taajamassa.
- Kiinnitetään nippusiteillä / säänkestävällä narulla kiinni sähkötolppaan alueilla, joissa maahan kiinnitys ei onnistu.

Yhdessä tai erikseen

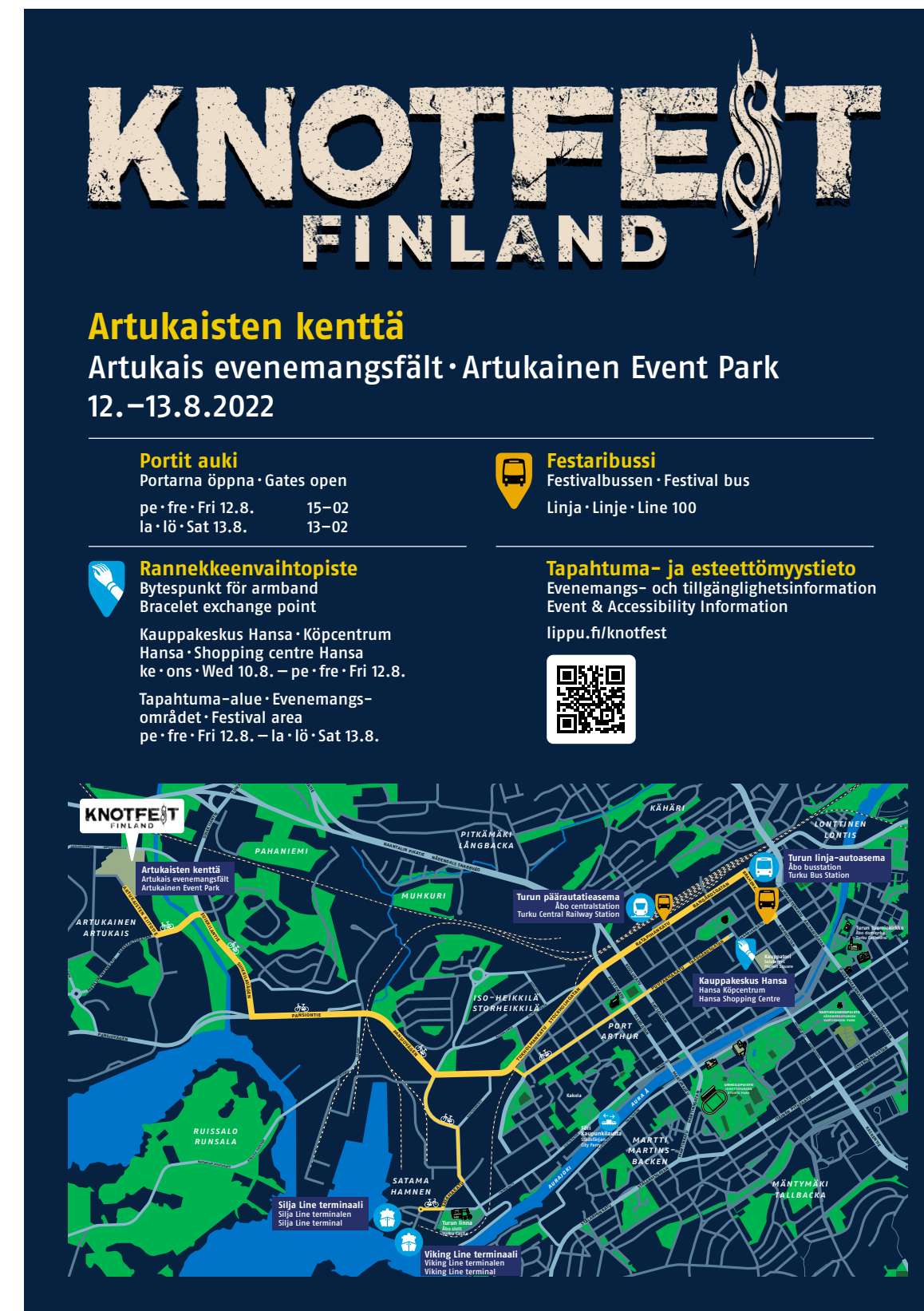
- HUB -opastetta ja viittoja voidaan tilaisuuden tarpeesta riippuen käyttää yhdessä tai erikseen. Opastemallit on suunniteltu niin että ne täydentävät toisiaan.
- Tapahtuman tai poikkeuksen tunnus asetetaan yläkulmaan.
- Alaosassa molemmissa on aina keltainen opastamisen tunnus sekä Turun kaupungin logo.
- Pidä turku siistinä -muistutus.
- Yleinen hätänumero

Tapahtuma- ja poikkeustilanteiden pdf

Tiedote väliaikaisesta opastamisesta

- Tapahtumaopastamisen pilotissa majoituspalveluille tuotetiin erillinen tapahtumatiedote.
- Erilaisissa kaupunkiympäristön poikkeustilanteissa voidaan soveltaa samankaltaista tiedotetta.
- Tiedote voidaan jakaa majoituspalveluiden sijaan esim. taloyhtiöille, kouluille, kirjastoihin tms. yhteistyötahoille.
- Tiedotteen jakamiseen voidaan myös hyödyntää sosiaalista mediaa.
- Erillisellä tiedotteella varmistetaan, että informaatio muuttuneista reiteistä tavoittaa mahdollisimman monet.
- Tapahtumaan saapuva ulkopaikkakuntalainen saa tiedotteesta luotettavia neuvoja eri kulkureiteistä.
- Kartan ja reittien avulla vahvistetaan tunnetta helposti saavutettavasta Turun kaupungista.

- A4 -kokoinen pdf, joka voidaan jakaa asiakkaille sähköpostin liitteenä tai tulostaa hotellin vastaanottoon
- Julkaisussa sama tieto kuin HUB-opasteissa
- Turun matkailupalvelujen (VisitTurku) kanssa voi sopia erikseen, voivatko he lähettää tiedotteen kaikkiin majoituspalveluihin tapahtuman yhteydessä
- Voidaan soveltaa myös muihin poikkeustilanneopastamisen tarpeisiin

Asennus ja opastetut reitit

Opasteiden asennuksessa perusratkaisut toistuvat

- HUB -opasteet voidaan viedä paikoilleen sellaisenaan.
- Viittaopasteet ovat yksijalkaisia.
- Viittaopasteet kiinnitetty 5 x5 cm paksuun puurimaan ruuveilla jotka on irrotettavissa. Puussa on valmiina kiinni ns. metallinen aita-anturi.
- Metallijalusta upotetaan rautakangen ja lekan kanssa maahan. Opastetta ei voi sen jälkeen kääntää irrottamatta ja se kestää kovan tuulikuorman.
- Paikoissa, joissa ei ole pehmeää maata voi jalustan irroittaa ja kiinnittää viitat nippusiteellä tai sään kestävällä narulla esim. aitaan tai lyhtypylvääseen (ei liikennemerkkiin).
- Opasteiden sijoituksessa noudatettava Ely-keskuksen tapahtuma-aikaisen opastamisen ohjetta:
www.ely-keskus.fi/tilapaiset-ilmoitukset
- Asennus on tehtävä mahdollisimman lähellä tapahtuman alkua ja purkaminen pian sen päättymisen jälkeen.

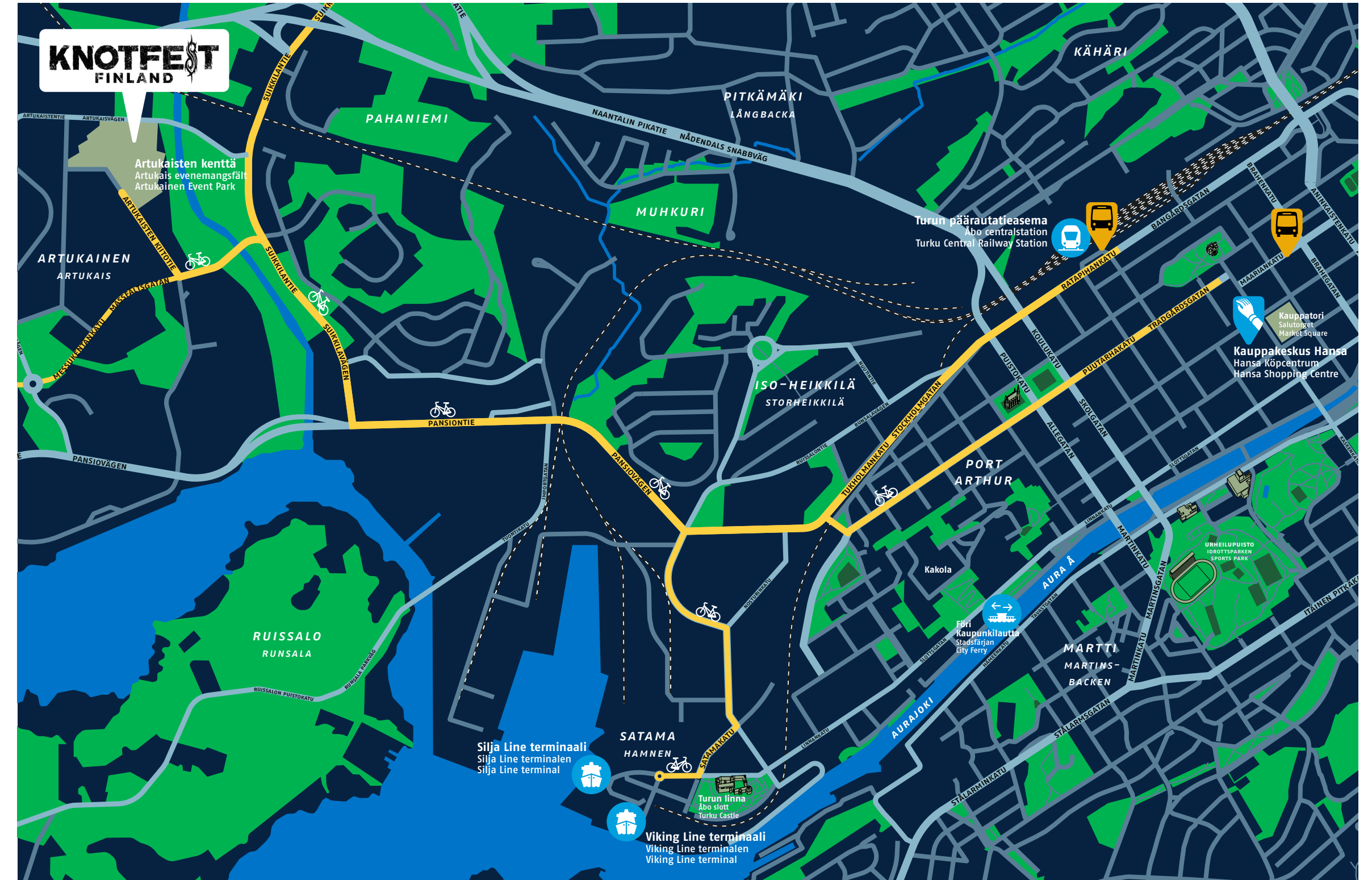
Kuvia tapahtumaopastamisen pilotin viittojen asennuksesta

Reittien opastamisen huomiot

- Opasteita asentaessa valituilla reiteillä (kävely- ja pyörätiet) tulee aina huomioida esim. työmaat ja muut muuttuneet liikennejärjestelyt.
- Asentaessa tulee pitää huolta, että viitat muodostavat helposti seurattavan ja nähtävän jatkumon.
- Risteyksissä on hyvä asentaa viitta pitkälle ennen ja jälkeen risteystä, siten ettei se häiritse muuta liikennettä, mutta niin, että kulkijalle on nähtävissä miten reitti jatkuu, myös reitin kääntyessä.

Viitat asennettiin reitin viereiselle nurmikolle

Keltaisella merkityt reitit, eli pyörä- ja kävelytiet, olivat viitoitettu festivaalin aikana. Viittoja asennettiin yhteensä 40 kpl

Erilaiset tapahtumat vaativat erilaisia opasteratkaisuja

- Opastamisen tavat tulee aina soveltaa sen mukaan millainen tapahtuma tai poikkeustilanne on kyseessä.
- Se miten ihmiset liikkuvat tapahtumaan ja sen aikana, vaikuttavat opastamisen tarpeeseen. Liikkumiseen liittyen voidaan nostaa esiin kolme erilaista tapausta Aurafest, Knotfest, Gymnaestrada.
- Poikkeusopastamisen tapoja on haastavampi kategorisoida, sillä niiden skaala on laajempi. Perussääntö soveltamisesta käyttäjän tapeen mukaan pätee jokaisessa opastamisen tapauksessa.

Knotfest

Kävijöitä 2022 lauantaina 30 000 ja perjantaina 15 000 hlö

Artukaisten kenttä sijaitsee kuuden kilometrin päässä päärautatieasemalta, jossa rockmusiikin tapahtuma järjestetiin.

→ Kävely- ja pyöräreitti keskustan ja kentän välillä kulkee suurimmaksi osaksi nurmikon viertä. Tällaiseen maastoon on helppo asentaa väliaikaisia opasteita.

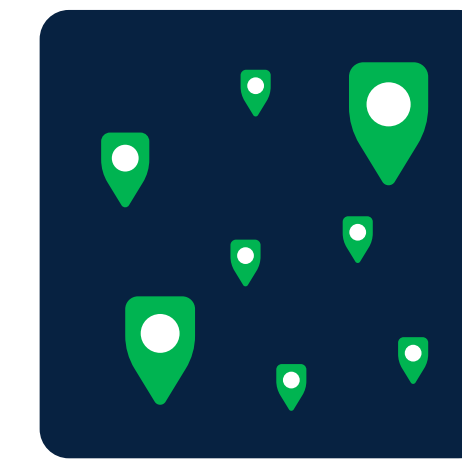

Aurafest

Kävijöitä 2022 viikonlopun aikana vuonna 14 000 hlö

Kupittaaalla järjestettävä musiikkifestivaali on keskustan lähellä, vain noin kolmen kilometrin päässä rautatieasemasta.

→ Keskustassa sijaitsevien tapahtumien opasteiden asentaminen vaatii erilaista suunnittelua kuin taajama-alueella maahan kiinnitettävien. Opasteita tulisi voida kiinnittää olemassa olevaan infrastruktuuriin, kuten valotolppiin.

Gymnaestrada

Vuonna 2018 Turussa järjestetyssä tapahtumassa oli voimistelijoita 10 000 ja tuhansia katsojia.

Ympäri kaupunkia järjestettävä voimistelun suur tapahtuma levittäytyy eri areenoille ja kouluille. Liikunnan harrastajat majoittuvat kesällä tyhjillään olevissa liikuntasaleissa ja ovat näkyvillä monessa eri kaupungin kohteessa.

→ Gymnaestradan tyyppiset liikuntaan ja hyvinvointiin liittyvät pienemmät tapahtumat vaativat opastamiselta enemmän kohdeopasteita kuin varsinaisia reittiopasteita.

Liikennesuunnittelun näkökulma

Viitta 600 x 900 mm

- Kauppatorin avajaisten yhteydessä syksyllä 2022 pilotointiin liikenneopastamista kaupunkiopastamisen ilmeellä.
- Autoilijoita opastetaan ensin lähemmäs kauppatoria. Lähempänä kohdetta opasteisiin lisättiin P-tunnus.
- Autoilijoita opastettaessa on tärkeää että väliaiset opasteet eivät muistuta liikennemerkkejä.
- Kiinnitetään jalkaan ja asennetaan maahan.
- Kiinnitetään nippusiteillä / säänkestävällä narulla kiinni sähkötolppaan alueilla, joissa maahan kiinnitys ei onnistu.

Esteettömyyden näkökulma

Esteettömyydellä tarkoitetaan kaikkien kansalaisten sujuvaa osallistumista työntekoon, harrastuksiin, kulttuuriin ja opiskeluun.

Esteettömyys liittyy palveluihin, välineisiin, tiedon ymmärrettävyyteen ja mahdollisuuteen osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon. Esteettömyys liittyy näkemiseen, kuulemiseen, liikkumiseen ja ymmärtämiseen. Esteettömyys koskee meitä kaikkia. Lähde: Turun kaupunki <https://www.turku.fi/esteeton-elinymparisto>

- Kaupungin opastamisen konseptin mukaisessa tapahtuma- ja poikkeusopastamisessa otetaan esteettömyys huomioon.
- Opasteet ovat helposti havaittavissa, selkeitä ja tarpeeksi isokokoisia sekä niissä on selkeä tummuuskontrasti lukemisen helpottamiseksi.
- Esimerkiksi opastepohjien värit on yhtenäinen ja sen tummuuskontrasti on riittävän suuri.
- Kirjasintyyppi ja käytetyt symbolit (piktogrammit) on myös suunniteltu esteettömiksi.
- Lisätietoja saa Turun kaupungin esteettömyyskoordinaattori Jyri Kupariselta.

Asennuksesta

- Opastus on myös looginen ja katkeamaton.
- Opasteet sijoitetaan seisovan täysikasvuisen henkilön katselukorkeudelle (opasteen keskikohta) 1400 mm korkeudelle.

HUB-opasteen sijainnista

- Aluekartta sijoitetaan pääreitillä sivuun ja edustalla kulkupinnan on oltava kova ja tasainen. Kartta sijaitsee pääkulkureitin alussa.
- Opasteen edessä ei saa olla rakenteellisia esteitä tai kalusteita, istutuksia tai tasoeroja.
- Kartta sijoitetaan katselusuunnan mukaisesti.

Lisäksi

- Tapahtuman tai poikkeustilanteen esteettömyystiedot tulee sisällyttää opasteisiin (HUB) QR-koodin ja verkko-osoitteen avulla.

Roolit ja tuotantoketju

Tuotantoketju:

Tapahtumajärjestäjä

- Saa neuvoja ja ohjeita tapahtumaopastamiseen Turun kaupungilta.
- Tutustuu Ely-keskuksen tilapäisten ilmoitusten ohjeeseen www.ely-keskus.fi/tilapaiset-ilmoitukset
- Hoitaa opasteiden tilaamisen ja tuottamisen.
- Saa iloisia kävijöitä ajoissa paikalle sekä näkyvää mainosta opasteiden muodossa.

Turun kaupunki

- Tarjoaa ohjeet ja neuvoo tarpeen mukaan.
- Lisätietoja saa opastevastaava Riikka Niemelältä.
- Maankäyttölupien yhteydestä löytyy määritelmät opasteista.
- Turun kaupungista mukana eri toimialueita mm. Visit Turku, viestintä ja Föli.
- Turun kaupungin viestintä (graafiset suunnittelijat) voi tapauskohtaisesti laatia opasteet.

Sopimustuottajat

- Suunnittelun voi ostaa kaupungin sopimustuottajalta Design Studio Muotohiomo Oy:ltä.
- Fyysiset opasteet voi tilata kaupungin sopimustuottaja Logoa Oy:ltä
- Molemmat sopimustuottajat olivat mukana 2022 tapahtumapilotissa sekä Kauppatorin avajaisten opastamisessa.

Kaupunkilaiset ja tapahtumakävijät

- Ryhmä, joille opasteita tehdään.
- Nauttivat tapahtumaelämyksestä ja parhaimmillaan saapuvat tapahtumapaikalle edes kiinnittämättä erityistä huomioita opastamiseen.
- Kulkevat kaupungissa turvallisesti ja helposti poikkeusjärjestelyiden kohdalla ja -aikana.

Budjetti ja resurssit

Käyttämällä tässä käsikirjassa esiteltyjä väliaikaisen opastamisen pohjia, malleja sekä oppeja tapahtumien ja poikkeustilanteiden opastaminen on mahdollista hoitaa kustannustehokkaasti ja helposti.

Budjettiesimerkkinä voidaan käyttää tapahtumaopastamisen pilotin kustannuksia (Knotfest –tapahtumaopastaminen / kesä 2022)

- Pilottiin tehtiin HUB –opasteita 5 kpl ja viittoja 40 kpl.
- Opasteiden hinta voidaan jakaa kolmeen osaan; suunnitteluun, tulostukseen ja tuotantoon sekä asennukseen ja purkamiseen.
- Budjettiin ja tarvittaviin resursseihin vaikuttavat mm. opasteiden määrä ja niiden asennustapa.
- Suunnittelu, tuotanto sekä asennus ja purkaminen toteutettiin pilotin 2022 aikana kolmen yrityksen voimin: Design Studio Muotohiomo Oy, Logoa Oy sekä L-Verstas.

Suunnittelu

- Olemassa olevia pohjia hyödynnettäessä uusien opasteiden tekemiseen on hyvä varata suunnittelijan työtunteja noin yksi viikko. Työn voi tehdä Turun kaupungin graafikko, sopimustuottaja Design Studio Muotohiomo Oy tai tapahtumajärjestäjä itse.

Tulostaminen ja tuotanto

- HUB –opaste n. 250 € / kpl.
- Viitta n. 50–60€ / kpl (sisältäen tulostuksen, muotoon leikkauksen, mahdollisen jalan sekä tarvittavat kiinnikkeet).

Asennus ja purkaminen

- Sisältää materiaali –ja logistiikkakuluja (esim. viitassa jalan ja tulosteiden kiinnittäminen toisiinsa, HUB –opasteessa betonilaatan kiinnitys rakenteeseen).
- Asennus vie noin kolme työpäivää.
- Purkaminen kestää noin yhden työpäivä.

Yhteistyökumppanit ja aineistot

- **Opastamisen kehittäminen / Turun Kaupunki,**
Riikka Niemelä
- **Esteettömyyskoordinaattori, Turun Kaupunki,**
Jyri Kuparinen
- **Knotfest Finland (pilotti 2022),**
Fullsteam Management Oy
- **Suunnittelu ja palvelumuotoilu (pilotti 2022),**
Design Studio Muotohiomo Oy
- **Tulostus ja tuotanto (pilotti 2022),**
Logoa Oy
- **Asennus ja purku (pilotti 2022),**
L-verstas ja Design Studio Muotohiomo Oy

Tapahtuma- ja poikkeustilanneopastamisen muokattavat aineistot ovat hyödynnettävissä opastamisen aineistopankissa.

Lisätietoja:
Riikka Niemelä,
riikka.niemela@turku.fi

Design Studio Muotohiomo Oy
Pekka Toivanen
+358 40 5291 646
pekka@muotohiomo.com

Palautetta tai kommentteja?

→ Riikka Niemelä, projektipäällikkö
Opastamisen kehittäminen
Vapaa-ajan palvelukokonaisuus / Vetovoima ja tapahtumat

TURKU
ÅBO